

К 79/Д 87

1200000868714

ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР

САВА ОГНЯНОВ

РУСЕ

201
49
K 287

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868714

ФЕДЕРИКО
ГАРСИА
ЛОРКА

Любовта

на

дон

Терлимпин

любовна феерия

ПОСВЕЩАВАМЕ НА 40-ГОДИШНИНАТА ОТ ГЕРОИЧ-
НАТА СМЪРТ НА ГОЛЕМИЯ ИСПАНСКИ ПОЕТ
ФЕДЕРИКО ГАРСИА ЛОРКА

превод от руски език
Стефан Стайчев

редакция от испански език
Милена Петрова

текст на песните
ДИМИТЪР СТОЙЧЕВ

музика
СИМЕОН ПИРОНКОВ

постановка
НЕВЕНА БЮГЕ
гост-режисьор

сценография
ВИОЛЕТА РАДКОВА

пластика
АНГЕЛ АНГЕЛОВ

хореография
СТОЯН ГЕОРГИЕВ

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

ДОН ПЕРЛИМПЛИН

КОНСТАНТИН ДИМЧЕВ

БЕЛИСА

РУМЯНА ТАШЕВА

ЛЮДМИЛА ПЕТРОВА

МАРКОЛФА

ИВАНКА БЕНЧЕВА

МАЙКАТА НА БЕЛИСА

МИЛАНКА ПЕТРОВА

ПЪРВИ ДУХ

АНГЕЛ АНГЕЛОВ

ВТОРИ ДУХ

ВИОЛЕТА СЛАВОВА

предсезонна премьера месец ноември, театъра

сезон 1976—1977 година

ФЕДЕРИКО ГАРСИА ЛОРКА, виден испански поет и драматург, е роден на 5 юни 1898 година в селцето Фуенте Вакерос, недалеч от Гренада. След завършването на Университета в Гренада се установява в Мадрид и се отдава на литературна дейност. През 30-те години се присъединява към групата на прогресивните писатели, обединени около антифашисткото списание „Октябре“, става член на Асоциацията на приятелите на Съветския съюз и на Съюза на антифашистката интелигенция.

Към драматургията Лорка се обръща от самото начало на литературната си дейност, като ѝ отделя главното си внимание в зрелия период на своето творчество. Първият му драматургичен опит е пиесата-приказка „Магията на пеперудата“ (1920). В тази пиеса, написана в символично-алегорична форма, Лорка изразява романтичен протест против еснафската пошлост и егоизма на буржоазното общество.

Следващите години са период на търсения и усвояване опита на хуманистичния испански театър от XVII век, на народните театрални традиции. Героико-романтичната драма „Мариана Пинеда“, наречена от автора „Народен романс в три естампа“ (1925), е посветена на гренадската патриотка Мариана Пинеда, екзекутирана през 1831 година за участие в антиправителствен заговор. Пиесата прозвучала като предизвикателство към режима на диктатурата и постигнала го-

лям успех. В духа на андалузкото народно-комедийно представление е написан „жестокият фарс“ „Прекрасната обучащарка“ (1930), в жанра на народната трагедия — пиесата „ЛЮБОВТА НА ДОН ПЕР-ЛИМПЛИН“ (1931, поставена 1933), в жанра фарс за куклен театър — „Панаирджийският театър на дон Кристобал“ (1931). По-отделно стои символично-алегоричната пиеса „Когато минат пет години“ (1931), възплътила присъщото за Лорка трагическо усещане за буржоазната действителност.

В началото на 30-годишните най-точно се оформят възгледите на Лорка за задачите на театъра. Той ги формулира най-пълно в своята реч „За театъра“ (1935), в която рязко осъжда гибелното влияние на капиталистическите отношения върху съвременния испански театър и изисква създаването на „театър на социалното действие“, призван да възпитава широките народни маси. За осъществяването на тази програма през 1931—1933 г. Лорка оглавява студентския театър „Ла Баррака“. Създадени

те през тези години пиеси на Лорка, съответствуват на програмата за „театър на социалното действие“. Такива драми са: „Кървава сватба“ (1933), „Иерма“ (1934), „Доня Росита или Езикът на цветята“ (1935), „Домът на Бернарда Алба“ (1936). Драматург-хуманист Лорка твърди, че човекът трябва да следва законите на природата, но буржоазното общество неизбежно го тласка към изкривяване на тези закони, а това води до трагедия с подчертан социален характер.

За творчеството на Лорка е характерно съчетаването на реалистични детайли с романтически патос на страстите, а също и на типични характери с алегорически фигури и символи. Той широко използва живописни и звукови образи.

Драматургията на Лорка има широка популярност, неговите пиеси се играят по сцените на прогресивните театри в много страни по света.

Фашисткия метеж заварва Федерико Гарсиа Лорка в Гренада. Той бива арестуван и разстрелян от фашистите през 1936 година.

Днес прогресивното човечество от цял свят отбелязва 40-годишнината от героичната смърт на забележителния поет и гражданин, а младите поколения се прекланят пред неговия героичен пример и с възторг опознават неговото богато, хуманистично творчество.

П О М Н И

Когато умра,
погребете ме с мойта китара,
под пясък и глина студена.

Когато умра,
между портокали
и мента зелена.

Когато умра,
погребете ме Вий, ако щете,
в един ветропоказател.

Когато умра.

С Е Р Е Н А Д А

В чест на Лопе де Вега

По бреговете на реката
нощта нагизваше от влага,
а на гърдите на Лолита
умират китките от обич.

Умират китките от обич.

Нощта априлска пее гола
върху априлските мостове.
Лолита ми е своето тяло
с вода безсолна и ухаания.

Умират китките от обич.

От анасон и от сребро
нощта припламва по стрехите.
Сребро от вир и огледало
и анасон — безврата блани.

Умират китките от обич.

ФЕДЕРИКО ГАРСИА ЛОРКА

Из „Разговор за театъра“

.... Театрите са пълни с фалшиви сирени, никичени с рози от зимната градина, а публиката е доволна и ръкопляска, щом види изкуствени слънца и чуе предъвкани диалози; драматичният поет обаче не трябва да забравя, ако иска да се спаси от забвението, оросените от зората полета с рози, където селяните страдат, и онзи ранен от някой тайнствен ловджия гълъб, който издъхва сред тръстиките и никой не чува неговия вопъл. Театърът е училище за плач и смях и свободна трибуна, където хората могат да онагледяват застарели и погрешни морални възгледи и да изясняват с живи примери вековните норми на сърцето и на човешкото чувство.

.... Народ, който не помага за развитието на своя театър, ако не е умрял, той е на умиране; и театър, който не напипва пулса на обществото, пулса на историята, драмата на своите хора и чистата окраска на своя край и на своя дух, със смях или сълзи, няма право да се нарича театър, а игрален салон или място, за да се върши онова страшно нещо, което се нарича „убиване на времето“.

.... Изкуство преди всичко. Най-благородно изкуство, и вие, скъпи артисти, бъдете преди всичко артисти. Артисти от главата до петите, защото от любов и призвание сте се изкачили на лъжовния и печален свят на сцената. Артисти по професия и безпокойство. От най-скромния до най-възвеличения театър в залите и гримьорните трябва да се напише думата „изкуство“, защото, ако не е така, трябва да поставим думата „търговия“ или някоя друга дума, която не се осмелявам да изрека. И после ред, дисциплина и жертвотовност.

.... Знам, че не е прав този, който казва: „Още сега, сега, веднага“, опрял очи о малкия отвор на касата, а оня, който казва: „Утре, утре, утре“, и чувствува приближаването на новия живот, който се възправя над света.

ФЕДЕРИКО ГАРСИА ЛОРКА

За народното творчество

Канте хондо е дълбока, наисти на дълбока, много по-дълбока от всички кладенци и от всички морета по света, по-дълбока и от съвременното сърце, което я създава, и гласа, който я пее, защото тя е почти безкрайна. Идва от далечните раси, прекосила е гробницата на годините и заспалият ветрове. Тя идва от първия плач и първата целувка. В нея пулсират безкрайните степенувания на страданието и мъката.

. . . В дъното на всички песни пулсира въпросът, ужасяващият въпрос, който няма отговор. . . Песента поставя един дълбоко национален проблем, който или няма разрешение, или бива разрешен чрез смъртта, която сама по себе си представя въпрос на въпросите. . . Стиховете се крият под непроницаемото було и спят в очакване на Едип, който да дойде да ги разгадае, за да се пробудят и отново потънат в мълчание.

. . . Истинските поеми на канте хондо не принадлежат никому, те се носят във въздуха като златни пращинки и всяко поколение ги вижда по свой начин и ги завещава на следващите. Истинските поеми на канте хондо в своята дълбока същност се намират на един свършен ветропоказател, който променя посоката, съобразно вятъра на времето.

Те просто се раждат като ново дърво в пейзажа, като нов извор в тополовата горичка.

БОРИС ЗИНГЕРМАН, съветски театровед

Свободата на личността при Лорка се изразява в подчинение на страстите, а не във въздържание. Той говори не за стонческо търпение, а за страстния жизнен порив изпразвящ човека пред смъртния риск. Неговите герои знаят какво ги застрашава след осъществяване на желанията, но те пренебрегват заплахата. Те са обхванати от тревога. Те чувствуват приближаващата се опасност и въпреки всичко с шеметна бързина се стремят към нея. Жизненият порив може да се осъществи само, ако не се тъгува по живота. Героите на Лорка — те не спекулират със съдбата, не очакват и нейните коварни набези, нито пък бягат от нея. Готовността да се пожертвуват — това е най-малката цена, която те плащат за волята на своите страсти.

. . . Страстта в творчеството на Лорка напомня отново андалузката песен. Тя не е нито одухотворена, нито чувствена. Тя е равна само на себе си, и изгаря себе си с безжалостен пламък. Страстта при Лорка е висшият израз на естествените и волни природни сили: където е страстта, там е и животът, поезията, възможността за пориви, за дързък бунт срещу умъртвяващата действителност.

... Човекът при Лорка се слива с природата. Той е обхванат от екстаз и неговите стремежи са насочени извън пределите на собствената му личност. Природата и хората са представени в момента на максимално, върховно напрежение. Мигозете на затишие настъпват, когато буйните сокове на живота намерят изход за себе си и се устремят навън. Измъчвани от прекомерна енергия и мрачни предчувствия, героите на Лорка очакват своята гибел. Но същевременно те изпитват и тържеството на страстта, след което настъпва моментът на трагичната развързка. Трагичните герои на Лорка са готови да приемат смъртта само и само да изпитат известно удовлетворение. Макар, че гибелта ги застига много по-рано, преди още да е възтържествувала страстта. Или се очаква чудото на събитията и чудото на смъртта, а идва смъртта.

СТЕФАН ТАНЕВ, театровед

... В допира си до народното творчество Гарсиа Лорка носи съзнанието за човек от дваيسетия век, който говори на хора също от дваисетия век с несметните богатства на народната съкровищница.

Ние се озоваваме в един сравнително прост и ясен свят. Наистина той не носи бруталността и варварската настъпателност на куклените фарсове, но не е особено далеч от тях. И тук героите са по-скоро кукли, отколкото хора, и ни забавляват със своите елементарни, почти механични реакции. Те са засели позиции съобразно известната схема. Те са верни на своята първична и примитивна

същност, спонтанни са в действията си и са чужди на всякакви понятия за добро и зло, за грях и добродетел. Сферата на моралните стойности им е чужда, те не са се пробудили още за нея, защото не са извървели сложния път на вътрешно раздвоение, на онова необходимо осъзнаване на собственото „аз“, на собствените постъпки и тяхното неминуемо сравняване с един вече избран образец на човешкото „аз“, на човешките постъпки.

... „Любовта на дон Перлимплин“ е творба-притча. Тя има многогласно звучене и може да бъде подложена на многостранни тълкувания, без да е необходимо те взаимно да се изключват помежду си. Перлимплин е богат и многостранен образ. Той ни показва силата на любовта и саможертвата. В известен смисъл това е и драмата на всеки създател. За да вдъхнеш живота, да одухотвориш материята, ти трябва да си готов да преминеш през изпитанията и тайнството на самоотречението. Трябва така да залюбиш своето създание, че да го осветиш със собствената кръв.

Но разгледан в друг план, дали устремът на Перлимплин към тялото на Белиса не може да бъде прочетен като вечния устрем на душата и духа да се изявяват в граничните форми на материята, както устремът на абстрактното и непреходното да се изяви в конкретното и преходното. В тази светлина, творбата би могла да се превърне в своеобразна монодрама, във вътрешна драма на човека, в който Перлимплин и Белиса, духът и плътта постоянно си оспорват терена, но същевременно се и стремят към него.

Федерико Гарсиа Лорка. КЛОУН

ПРОЩАВАНЕ

Умра ли,
оставете балкона отворен.

Момчето яде портокали.
(От моя балкон аз го виждам.)

Жътварят ожънва нивата.
(От моя балкон аз го виждам.)

Умра ли,
оставете балкона отворен.

ПЕСЕН ЗА ГАРСИЯ ЛОРКА

„Когато умра. . .
погребете ме с китара. . .“

Ф. Г. Лорка

Къде е тая кървава Гренада?
Къде е твоя гроб?
Кого да питам?
Дали жребците,
дето цвият
и рият пясъка с копита,
или орлите белобради
от върховете на Невада. . .

Далечна е,
Далечна е Гренада!. . .
Небето синьо ли е там?
Зелени ли са миртите?
Не знам.
Но ти нали загина за Гренада.
Нали там, гдето пеят сегедия,
във тая пръст испанска са изгнили
на монте братя кървавите ризи.

Далечна е,
Далечна е Гренада!
Но ти си близък!

Не търся твоя гроб, за да жалея.
На твоя гроб аз песен ще запея,
китара ще звъни
на весел строй.
А на твоята надгробна плоча
една кама кастилска ще наточа
за следващия бой.
1957

Любомир Левчев

представлението се води от

КЮРАНА ПЕНЕВА

текста следн

ГИНКА ЦАНКОВА

технически сътрудници

Зам. директор по техн. въпроси — Добри Берков, художник-изпълнители — Димитър Гилев, Христо Луканов, зав. техн. и проектантско бюро — Петър Гузелски. Ръководител организация и реклама — Надежда Ванева. Ръководители художествено осветление — Георги Харалампиев, Димитър Ников. Звуково оформление — Цвятко Ячев. Театър-майстори — Кънчо Начев, Здравко Владимиров. Тапицерско ателие — Йордан Петров. Завеждащ театрален реквизит — Васил Сапунджиев. Шивашко ателие — Стефка Божанова. Железарско ателие — Георги Петков. Дърводелско ателие — Нено Пенев. Грим и перуки — Станой Станоев, Гинка Ангелова. Завеждащ театрален гардероб — Стоянка Найденова.

материалите са взети от следните източници

1. Любомир Левчев. Стихотворения, С., 1972
2. Театралная энциклопедия, т. I, М., 1953
3. Федерико Гарсиа Лорка. Събрани съчинения, XV издание, Мадрид, 1969
4. Борис Зингерман. Театърът на Лорка, сп. „Театър“, бр. 7—8, 1976
5. Стефан Танев. Откъси от дисертационна работа, посветена на драматургията на Лорка (в ръкопис).
6. Стиховете на Гарсиа Лорка са взети от: Федерико Гарсиа Лорка. Избрани творби. С., 1973
Превод на стиховете: Александър Муратов
Атанас Далчев

редакция и уредба на програмата
КРУМ ГЕРГИЦОВ

